

בס"ד
פרשת דברים
חידושים וביאורים על פי הזוהר

הוכח תוכיח את עמיתך

לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא (ויקרא יט:יז) כלומר, השונא, הוא דווקא זה שאינו מוכיח, לכן אנו מצווים שלא לשנוא את אחינו, אלא להוכיחם.

וכן כתוב: טובה תוכחת מגילה מאהבה מסתרת (משלי כז:ה) עדיפה היא הביקורת הגלויה והישירה שמקורה באהבה אמיתית וכנה, על פני אהבה שאין בה נכונות להעיר ולתקן.

א"ר יונתן מאי דכתיב נאמנים פגעני אוהב ונעתרות נשיקות שונא (משלי כז:ו) טובה קללה שקילל אחיה השילוני את ישראל יותר מברכה שברכם בלעם הרשע (סנהדרין קה:ע"ב). פרש"י נעתרות - לשון גודל, דכתיב ונעתרתם עלי דבריכם (יחזקאל לה:יג).

דווקא השונא, הוא זה המגזים בנשיקות שקריות כדי לזכות באהדה וחיבה, אך בסתר, מצפה

משנה התורה

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל (דברים א:א) משה רבנו ע"ה, סמוך לפטירתו, חוזר על נושאים שדוברו קודם.

חומש דברים מכונה משנה התורה וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר מלפני הכהנים הלויים (דברים יז:יח).

בפרשת דברים נאמרים דברי תוכחה קשים לבני ישראל, על התנהגותם בארבעים שנות נדידתם במדבר.

עת כניסתם לארץ ישראל, משה רבנו מנהיגם עומד להיפרד מהם, ולכן מוכיחם, כהכנה לדרכם החדשה ולנסיגות העומדים בפניהם.

גם יעקב אבינו ע"ה, בפרשת ויחי כשברך את השבטים, הוכיח את בניו ראובן, שמעון ולוי, על מעשיהם מלפני עשרות שנים.

מדוע מנהיגי ישראל בוחרים ביומם האחרון כדי להוכיח את העם?

לראות מפלת חברו.

לא כן האוהב, הרואה סכנה אורבת לחברו ומזדרז להזהירו ביתר שאת.

לכן עדיפה ביקורת כואבת מאוהב, על פני מחמאות מתוקות מאויב מתחנף.

כך ברך בלעם את עם ישראל, עם חזק ועצום אך אם יפול, לא יקום ח"ו.

לכן אין לשמוח בשבחי האויב, ואין להיפגע מתוכחת האוהב, שכן **נְאֻמִּים פְּעָעִי אוֹהֵב**.

ישראל ערבים זה לזה

כותב חכם מנחם מנשה זצ"ל כתוב **בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יִרְדּוּ אֲבֹתֶיךָ מִצְרֵימָה** (דברים י"ב) לא כתוב שבעים נפשות, אלא **נֶפֶשׁ** לשון יחיד, כלומר כל ישראל נפש אחת.

וכן התורה ניתנה כשכתוב **וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר וַיִּחַן שֵׁם יִשְׂרָאֵל** (שמות י"ב) כלומר, לפני כן היו רבים שכתוב **וַיַּחֲנוּ**, והפכו לאחד, שכתוב **וַיִּחַן**. התייחדו כולם בלב אחד, כשם שהשם יתברך הוא אחד, כך ישראל אחד.

מובא בגמרא, בדורו של צדקיהו המלך היו רשעים, **בְּקֶשׁ הַקֶּב"ה לְהַחְזִיר אֶת הָעוֹלָם כְּלֹו לְתֹהוּ וְבָהוּ בְּשִׁבְלֵי דָוִד שֶׁל צִדְקִיָּה, נִסְתַּפַּל בְּצִדְקִיָּה, וְנִתְקַרְרָה דַּעְתּוֹ בְּצִדְקִיָּה**.

צדקיהו המלך היה צדיק גדול ובעבורו הקב"ה לא החריב עולמו. אם כן, מדוע קיבל עונש מר ממות? שבא נבוכדנצר ושחט את בניו על ברכיו

אמאי דווקא אחיה השילוני ובלעם הרשע?

אחיה השילוני קילל את ישראל בקנה, שנאמר **וְהִכָּה ה' אֶת יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִגִּיד הַקֶּנֶה בַּמַּיִם**

(מלכים א י"ט).

אבל בלעם הרשע ברכן בארז **בְּנִחְלִים נָטִיו כְּגִנַּת עֲלִי נָהָר כַּאֲחֵלִים נָטַע ה' כַּאֲרֻזִּים עָלֵי מַיִם**

(במדבר כ"ד: סנהדרין קה"ע"ב)

אחיה השילוני ניבא נבואה קשה על ממלכת ישראל, בעקבות חטאי ירבעם בן נבט שהחטיא את העם בעבודה זרה והצבת עגלי הזהב. בקללתו, מדמה את עם ישראל לקנה סוף.

כידוע, קנה סוף גדל במקום של מים מרובים, (משל לתורה) וכאשר גזעו נקצץ ונגדע, הוא מתחדש במהירה.

כמו כן, קנה סוף הוא גמיש, ואינו נעקר ממקומו כשנושבות רוחות חזקות, אלא מתנדנד, ולבסוף תמיד שב למקומו.

כך ניבא אחיה השילוני לעם ישראל, שלמרות הנסיונות שיבואו והגזירות הקשות, תמיד ישוב לאיתנו, ויפרח ויגדל במהירה.

לעומת זאת, בלעם הרשע, בברכתו, מדמה את

של צדקיהו ולאחר מכן, נקר לו שתי עיניו ומת בייסורים קשים בבית האסורים?

וַיִּשְׁחַט מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ, לְעֵינָיו, וְאֶת עֵינָיו צִדְקִיָּהוּ, עֹר, וַיֹּאסְרֵהוּ (ירמיהו לט:ו-ז)
מסבירה הגמרא, נָמִי כָּתִיב וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינָיו ה' (מלכים ב כד:ט) שָׁהָיָה בְּיָדוֹ לְמַחֹת וְלֹא מָחָה (סנהדרין קג:א)

צדקיהו המלך לא מיחה לישראל מפני שהיה מפחד מהשרים הרשעים סביב למלכותו, שלא יהרגוהו, ולא יאפשרו לו להוכיח את עמו.

ככתוב במסכת שבת אמר ר' חנינא: לא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה, שנאמר: הִיוּ שָׂרֵיהָ בְּאֵילִים לֹא מֵצְאוּ מִרְעָה וַיִּלְכּוּ בְּלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוּדְף (איכה א:ו) [המנהיגים כמו איילים, כבשו פניהם בקרקע ולא הוכיחו זה את זה], אמר ר' יהודה: לא חרבה ירושלים אלא בשביל שָׁבָזוּ בָּהּ תַּלְמִידֵי חֻכְמִים.

ואין להכחיש התורה, שחייבה אותנו להוכיח אחד את השני. אף כיום המצב לא מרשה, מכיוון שהרשעים מתנפלים על המוכיח ברשעותם, ומכחישים את התורה.

אך אנו נעשה מה שביכולתנו בעבור חברינו ושכננו וסוף סוף דְּבָרִים הַיּוֹצֵאִים מִן הַלֵּב נִכְנָסִים אֶל הַלֵּב (רבי משה אבן עזרא, שירת ישראל) (אהבת חיים, בהר)

לא דבר קל הוא להיות מוכיח בישראל, ולא כל

אחד יודע להוכיח, אמר רבי אליעזר בן עזריה תְּמִיּהָנִי אִם יֵשׁ בְּדוֹר הַזֶּה מִי שְׂיֹדֵעַ לְהוֹכִיחַ (ערכין טז:ע"ב).

פרש"י יֹדֵעַ לְהוֹכִיחַ - מי שיודע להוכיח דרך כבוד שלא יהו פניו משתנים: כלומר, היודע להוכיח בדרך כבוד, חמלה, רחמים, אהבה ורוף.

אבל, אין מי שיקבל התוכחה: אמר רבי טרפון: תְּמִיּהָנִי אִם יֵשׁ בְּדוֹר הַזֶּה שֶׁמִּקְבֵּל תּוֹכְחָה, אִם אֶמֶר לוֹ: טוֹל קִיסָם מִבֵּין עֵינֶיךָ, אֶמֶר לוֹ: טוֹל קוֹרָה מִבֵּין עֵינֶיךָ (ערכין טז:ע"ב)
בדור הזה, אם תוכיח בעל עבירה, הוא יענה לך שיש לך פי כמה עבירות ממנו.

ואמר רבי אלעזר משום ר' אלעזר בר' שמעון כָּשֶׁם שֶׁמִּצְוָה עַל אָדָם לֹאמַר דָּבָר הַנִּשְׁמָע כִּךְ מִצְוָה עַל אָדָם שֶׁלֹּא לֹאמַר דָּבָר שֶׁאִינוֹ נִשְׁמָע רַבִּי אֲבָא אוֹמֵר חוֹבָה שְׁנֶאֱמַר: אֵל תּוֹכַח לִץ פֶּן יִשְׁנֹאֲךָ הוֹכַח לְחֻכָּם וַיֵּאָהֲבֶךָ (משלי ט:ח).

הַלֵּכָה אֶפּוֹא שְׁבִמְקוֹם שֶׁהַתּוֹכְחָה לֹא תִמְלָא אֶת יְעוּדָה מִכָּל סָבָה שֶׁהִיא, עָדִיף שֶׁלֹּא לֵאמֹרָה כָּלָל. (יבמות סה:ע"ב)

אם כן, כיצד ננהג?

התשובה היא: תלוי עם מי מדברים.

חשוב להבין, שמטרת התוכחה היא להעמיד אדם על טעותו באהבה, וחלילה לא לבזותו או לכעוס עליו. על המוכיח לגלות רגישות גבוהה ולהבין בתוככי נפש האדם העומד מולו. רצוי להוכיח בפרטיות, ולדבר באופן רגוע ומכבד.

ישנם המעדיפים את האמת הישירה, תוכחה ברורה, המעוררת תשובה ורצון להשתפר, וממנה מקבלים תמריץ וכוחות להשתנות ולתקן. אלו אנשים שלא נפגעים בנקל, אלא רואים בכך מתנה.

אך ישנם, שצריך להוכיחם ברמיזות, ובגוף שלישי, כדרך סיפור על פלוני שעשה כך וכך.

המוכיח, למעשה מושיט עזרה על ידי התוכחה, ומסייע לרשע לחזור בתשובה ולמתק את הדין הקשה מעליו, ויצא מאפילה לאורה.

אך הדבר יתאפשר רק בתנאי, שהמוכיח יוכיח מתוך שיקול דעת ואכפתיות ואז דבריו יתקבלו. כפי שמלמדנו שלמה המלך ע"ה **דְּבָרֵי חֲכָמִים בְּנִחָת נִשְׁמָעִים** (קהלת ט:יז)

סוגי תוכחה

תלמיד חכם, הלומד מוסר כל יום בחייו, כפי שרגילים בתלמודי תורה ובתי המדרש, מקטנות עד זיקנה, רגיל בדברי תוכחה מרבותיו, הוריו וסביו. ורגיל בהרהורי תשובה, חרטה וקבלה לעתיד. לכן אין חשש, אדרבא, אף תרבה האהבה ביניכם.

כמובא בגמרא על רבי עקיבא, גדול הדור, שגדלה אהבתו לרבי יוחנן שהיה מוכיחו ואמר רבי יוחנן בן נורי: מעיד אני עלי שמים וארץ שהרבה פעמים לקה עקיבא על ידי, שהייתי קובל עליו לפני רבן שמעון בריבי,

וְכָל שָׁפָן שֶׁהוֹסַפְתִּי בּוֹ אֶהְבֶּה (ערכין טז:ב)
לא כן בבעל תשובה, הדוחה את עברו, ומנסה לבנות חיים מתוקנים, וללא מנוח נזכר שוב ושוב בעברו המלוכלך, שרוצה כל כך לנקות. העבר מציף את מחשבתו וגורם לחלישות דעתו, לדכדוך ולצער ולפעמים חלילה לייאוש בדרכו החדשה, לכן יש להיזהר ולהוכיחו בלשון רכה.

כמובא בגמרא על ויכוח בין רבי יוחנן לריש לקיש בבית המדרש, על אופן הכנת כלי מלחמה. בלהט הויכוח, רבי יוחנן מזכיר לריש לקיש את עברו המפוקפק, כשהיה שודד, לפני שהפך לאמורא גדול, ומכך נחלשה דעתו של ר' לקיש ונפטר.

פַּעַם אַחַת נִחֲלְקוּ חֲכָמִים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ:
הַסִּיף וְהַסַּפִּין וְהַפִּגְיוֹן וְהַרְמָח וּמַגֵּל יָד וּמַגֵּל קַצִּיר, מֵאֵימָתִי מְקַבְּלִין טְמֵאָה? – מִשְׁעֵת גָּמֵר מְלֹאכָתָם. וּמֵאֵימָתִי גָמֵר מְלֹאכָתָם?
ר' יוֹחָנָן אָמַר: מִשִּׁיִּצְרָפָם בְּכַבֵּשׁוֹ, וְרִישׁ לָקִישׁ אָמַר: מִשִּׁיִּצְחָצְחָם בְּמִים.
אָמַר לוֹ ר' יוֹחָנָן לְרִישׁ לָקִישׁ: לְסֻטִּים בְּלִסְטִיּוֹתָיו יוֹדֵעַ.
אָמַר רִישׁ לָקִישׁ: וּמָה הוֹעֵלֶתָ לִי? שֶׁם קָרָאוּ לִי "רַבִּי" וְכָאֵן קוֹרְאִים לִי "רַבִּי".
אָמַר לוֹ: הוֹעֵלֶתִי לָךְ, שֶׁקִּרְבְּתִידָךְ תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׂכִינָה.

חֲלָשָׁה דַּעְתּוֹ שֶׁל ר' יוֹחָנָן וְחֲלָה רִישׁ לָקִישׁ.
וּמָת. (בבא מציעא פד:א)

מזון לגוף ולנשמה

כאשר אדם חוטא הוא מסלק מנשמתו אור רוחני, ונכנס לחשכות רוחנית, כלומר נכנס לצרה רוחנית, ומביא על עצמו דין קשה, בלשון הקבלה.

הקדוש ברוך הוא קבע חוקים ודינים לכל דבר ועניין בעולמותיו, בגשמיות וברוחניות. לצורך המחשה - אדם נכנס למכולת ורוכש לחם, לאחר ששילם לבעל המכולת את הסכום הנדרש, יכול להנות מאכילת הלחם לשובע, ולהחיות גופו.

כך גם ברוחניות. כאשר אדם מקיים תורה ומצוות, הנר"ן שלו, (נפש, רוח, נשמה) מקבלים את כל צורכם לצורך חיותם, בגשמיות וברוחניות, מזון לגוף ולנשמה.

אך נניח אדם נכנס למכולת, לוקח מוצרים, אוכל בגסות מול פניו של בעל המכולת, ואף מנגב את פיו בחולצתו, משליך האריזות ארצה והולך. מבלי לשלם או לומר תודה ואף משאיר פסולת לנקות אחריו.

מה יעשה בעל המכולת?

ודאי יזמין משטרה ויקחו הפושע למעצר! ועוד נשמע אותו צועק מאחורי הסורגים: "מה עשיתי? למה אני פה? רשעים! תשחררו אותי!" ולא פעם שמענו אותם גם צועקים "השם ינקום בכם על מה שעשיתם לי, ידונו אתכם בשמים" ועוד סיסמאות ריקות שכאלו.

כך גם ברוחניות עושה הרשע, זוכה לפרנסה, זיווג, ילדים, בריאות. אוכל לשובע נפשו מבלי לברך ברכה ראשונה ואחרונה, מבלי להודות, ועוד משאיר אחריו פסולת רוחנית שעל השכינה הקדושה, כלתו של בורא עולם, להשפיל עצמה, לברר ולנקות את זוהמתו.

הרשע, מתחיל את יומו מבלי להודות מודה אני לפניך, מלך חי וקים, שהחזרת בי נשמתִי בְּחַמְלָה. רַבָּה אֲמוּנָתְךָ! וממשיך את יומו ללא דין וללא דיין, וגורם ברשעותו להפיל את השכינה הקדושה שוב ושוב חזרה אל הקליפות.

אך הצדיקים שוקדים על תיקון חצות, מזילים דמעה על צער השכינה, ומשתתפים בכאבה, ומעלים אותה חזרה למעלתה הקדושה, ע"י התעטפות בטלית, הנחת תפילין, תפילת שחרית בנץ, וכמובן קיום המצוות ושמירת שבת, בכל אלו מעלים את השכינה אל קדושתה וממתקים את הדינים הקשים מעל עם ישראל.

צדיק ורע לו, רשע וטוב לו

הצדיק, מקבל עליו דינים יותר מהנדרש, מחמיר יתר על המידה בקיום כל המצוות, קלה כבחמורה. קם לתיקון חצות, לומד בלילות, מתפלל בכוונה, משקיע בתשמישי הקדושה, צדקות וגמילות חסדים וע"י כך זוכה לשפע רוחני רב.

אך הרשע, שאינו מקיים תורה ומצוות, דנים

הילולא לצדיק

מדוע חוגגים ביום פטירת הצדיק, ומקיימים הילולא וסעודה?

כידוע, יום הסתלקות הצדיק, הוא יום גדול וחשוב מאד עבורו ועבור כל העולמות, זהו יום שבו כל ניצוצות הקדושה שהצדיק אסף במשך חייו, על ידי מעשיו הטובים, עולים לעולם הרוחני, יחד איתם עולים ניצוצות ונשמות שהיו תקועים שנים ארוכות ולא הצליחו לעלות לעולם הרוחני.

נשמת הצדיק אוספת ועוטפת את כולם ומכניסה אותם לקודש פנימה, ובכך מתגלים רחמים גדולים באותו יום.

בתפילת העמידה אנו מבקשים וְתֵן שְׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בָּאֱמֶת. וְשִׁים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם. ויכוין בתפילתו, שאם יש בידו עוונות, שחם וחלילה יגרמו לו שינטל ממנו חלק מהעולם הבא, שינתן כפקדון בידי הצדיקים, שיחזירו לו, כאשר יחזור בתשובה.

אם כן, פטירת הצדיק היא שיא גדלותו, באותו היום, מתמלא הצדיק בחסד ענק וכופה את הדין ולכן יכול בנחת ובשיקול דעת להוכיח את עמו.

לכן בוחרים מנהיגי ישראל ביומם האחרון כדי להוכיח את העם.

אותו לחומרה כל רגע ורגע, על שגזול לחמו מבוראו, ואף יותר מצורכו, מבלי לתת את הדין, מבלי להודות, מבלי להתפלל, מבלי לשמור שבת וכו', ומביא על עצמו גזירות קשות יום ביומו.

הצדיק, שידוע שכל ישראל נפש אחת, ערבים זה לזה, מקבל על עצמו את הדין של הרשע. לכן לא פעם אנו רואים צְדִיק וְרַע לוֹ, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, שכן הקדוש ברוך הוא מאריך אפו בעבור הרשעים, וממתין להם שיחזרו בתשובה, אך הצדיקים ותלמידי החכמים סובלים גזירות קשות על לא עוול בכפם, ובעולם הבא, יזכו לשכר כפול ומכופל.

הצדיק נספה עם הרשע

גילו משמים לרבי פתיה זצוק"ל: "דע לך, על כל החוטאים, אכן נגזר עליהם מיתה טרם זמנם, אם לא יחזרו בתשובה. ושאר האנשים, לא.

אך יש לנו רשות להכותם כמו שכתוב עֲוֹנוֹתָיו יִלְפְּדֵנוּ אֶת הָרָשָׁע וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתְמָךְ (משלי ה:כב)

ועליהם נכתב וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט.

צער גדול לשכינה הקדושה ולצדיקים העמלים בתורת השם יום וליל, על שישנם בעם ישראל, כאלו שעזבו תורת השם יתברך, בוראם, ועל חטאיהם נגזרו גזירות קשות על תלמידי חכמים היושבים בבית האסורים על לא עוול בכפם, ועל צדיקים שנפטרו טרם זמנם הי"ד.

השם יתברך. כפי שאנו מבקשים בתפילה מי
זֶה הָאִישׁ יֵרָא ה', יוֹרְנוּ בְּדֶרֶךְ יִבְחָר (תהלים כה:יב)

צדיקים וחכמי התורה

כבוד

כבוד - כ"ב, הוד.
הקדוש ברוך הוא ברא את עולמותיו וברואיו
בכח ההוד של כ"ב אותיות התורה. כוחן של
האותיות עצום, כל אות ומילה בתפילה ובלימוד
תורה שורשן גבוה מעל גבוה, בעולמות עליונים,
על כן חשוב להקפיד ולשמור על הלשון, ועל
הדיבור שתמיד יהיה נקי ומלא בדברי תורה
ומוסר.

המקובלים מלמדים על כוחן של האותיות,
שמות הקודש והמלאכים המצויים בתורה
ובתהלים.

ר' משה קורדיברו זצ"ל מרחיב בספרו פרדס
רימונים, וכן רבינו יוסף חיים זצ"ל כותב: הוי
זהיר באות אחת קלה כתיבה אחת חמורה,
שאין אתה יודע הסוד של האותיות והתיבות,
ואם אל סודם תידרוש לך נא ראה קצת מסודם
בספר שער הכוונות.

את סודן עפ"י הקבלה, ניתן ללמוד בשיעורי
הרב שליט"א "סוד האותיות", ובע"ה בקרוב
הספר יצא לאור.

כִּי הִנֵּה חֲחֹשֶׁךְ יִכְסֶּה אֶרֶץ וְעֶרְפֶּל לְאֻמִּים
וְעֲלִיף יִזְרַח ה' וּכְבוֹדוֹ עָלֶיךָ יִרְאָה (ישעיהו ס:ב)
שאלו חכמים מתי יבוא משיח? כאשר החושך

מִלֶּךְ ה' עֲבָאוֹת בָּחַר עֵינֹן וּבִירוֹשָׁלַם וְנִגְד
זְקִנָיו כְּבוֹד (ישעיהו כד:כג)

מפרשים חז"ל, זְקִנָיו הם חכמי ישראל וצדיקי
הדור, לעתיד לבוא, יתגלה השם יתברך במעמד
זקני ישראל, כפי שנגלה למשה רבינו ואהרון
הכהן ע"ה במדבר וַיֵּרָא כְּבוֹד ה' אֲלֵיהֶם (במדבר
כו:)

רַבִּי חֲנִינָא אָמַר: עֲתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָנוֹת
לוֹ יְשִׁיבָה שֶׁל זְקִנִים מְשֻׁלוֹ כְּכַתּוּב וְנִגְד זְקִנָיו
כְּבוֹד (ילקוט שמעוני נ"ך תכז)

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי אָמַר: מִנֵּין שְׂאֵף לְעֲתִיד
לָבֹא חוֹלֵק כְּבוֹד לְזְקִנִים שְׁנֹאֲמַר וְנִגְד זְקִנָיו
כְּבוֹד לֹא נֹאמַר נִגְד מְלָכִיו, נִגְד נְבִיאָיו, אֲלֵא
וְנִגְד זְקִנָיו.

וְכֵן אֵתָּה מוֹצֵא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַטֵּר עַל
זְקֵן אֶחָד כְּנִגְד כָּל יִשְׂרָאֵל שְׁנֹאֲמַר קִצְפָּתִי עַל
עַמִּי חֲלַלְתִּי נִחְלָתִי וְאַתָּנָם בִּידֶךָ לֹא שְׁמַתָּ
לָהֶם רַחֲמִים עַל זְקֵן הַכְּבֹדֶת עָלֶיךָ מְאֹד (ישעיהו
מז:ו) וְהֵלֵא דְבָרִים קֵל וְחֹמֶר, אִם מִי שְׂאֵמַר וְהָיָה
הָעוֹלָם עֲתִיד לְחַלֵּק כְּבוֹד לְזְקִנִים, עַל אַחַת כְּמָה
וְכְמָה שֶׁבֶשֶׁר וְדָם צָרִיף לְחַלֵּק כְּבוֹד לְזְקִנִים.
(ילקוט שמעוני נ"ך תכו)

מצווים אנו לנהוג כבוד בצדיקים, תלמידי
חכמים, זקנים ומבוגרים, ולקבל מהם התוכחה.
עפ"י ההלכה, יש לקום בפני רב או תלמיד חכם,
שכן הם המורים לנו את הדרך הנכונה, דרך

יכסה את הארץ.

לפני הגאולה תהיה תקופה של בלבול, הסתר פנים ומשבר רוחני עמוק בכל העולם, ואז כבוד ה' יראה לעיני כל ונזכה לישועה וגאולה השלמה בבאכ"ר (ילקוט שמעוני על נ"ת תק:ד)

באויבי ישראל מואב ומדין?

אומר הזוהר הקדוש בגלל רות ונעמה שהיו עתידים לצאת מהם. צפורה אשת משה שהיתה ממדין, ויתרו ובניו שיצאו ממדין, שהיו כלם צדיקי אמת, על אחת כמה וכמה.

שואל הזוהר אמר רבי אבא, מה שכתוב אל תצר ואל תתגר מה הבדל בין זה לזה? כשהיו מתקרבים לבני מואב, היו ישראל נראים לפניהם בכל כלי קרב פשרצו להתגרות בהם. בכדי לגרות את מואב למלחמה היו חושפים ומראים בפניהם את כלי הקרב.

ולגבי בני עמון היו ישראל מעטפים בעטופיהם, ולא נראו כלל כלי קרב. אך לבני עמון היו ניגשים עטופים בטליתות, כלומר לא היו מתגרים בהם למלחמה.

למה ניגשו באופן שונה לזה ולזה? אמר רבי אלעזר, ודאי כך הוא. ושינינו, שזו שהיתה חצופה ואמרה מואב, שכתוב ותקרא את שמו מואב (בראשית יט) נראו ישראל חצופים אליהם כמו שהיא היתה חצופה, שאמרה מואב, מאב היה בן זה.

אבל הקטנה שאמרה בן עמי וכסתה דרכיה, ישראל היו מכסים דרכיהם אליהם, מעטפים עטוף הטלית, ונראים לפניהם כאחים ממש, וכך פירשוה. (זוהר קפ"ח ע"א)

מצור ומלחמה

אל תצר את מואב ואל תתגר בהם מלחמה (דברים ב:ט) מדוע מנע הקדוש ברוך הוא נקמה